

NORGES HØYESTERETT

Den 17. april 2018 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2018-699-A, (sak nr. 2017/2167), straffesak, anke over kjennelse,

A (advokat Anders Brosveet)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Henrik Horn – til prøve)

STEMMEGIVNING :

- (1) Dommer **Bergsjø**: Saken gjelder forbudet mot å ta beslag hos en advokat i det som klienter har "betrodd" advokaten, jf. straffeprosessloven § 204 første ledd, jf. § 119 første ledd. Den reiser spørsmål om fremgangsmåten ved utsorteringen av de deler av et sikret datamateriale som på grunn av taushetsplikten ikke kan utleveres til politiet for vurdering av beslag.
- (2) A var tidligere privatpraktiserende advokat. På bakgrunn av mistanke om alvorlige straffbare forhold ble han pågrepet 16. juni 2016. Den foreløpige siktelsen 6. november 2017 gjelder blant annet inngåelse av drapsforbund og forbund om ulovlig frihetsberøvelse, rettsstridig påvirkning av aktør i rettsvesenet, grov motarbeidelse av rettsvesenet, korrupsjon, dokumentfalsk, narkotikaforbrytelser, økonomisk utroskap, brudd på bokføringsloven og skadeverk.
- (3) Oslo politidistrikt fremsatte 16. juni 2016 begjæring om ransaking av blant annet siktedes bopel, kontor og arbeidsplass. Grunnlaget for begjæringen var da en foreløpig siktelse for forsøk på motarbeidning av rettsvesenet under særdeles skjerpene omstendigheter, jf. straffeloven 1902 § 132 a fjerde ledd andre straffalternativ, jf. første ledd bokstav a, jf. § 49. I beslutning samme dag tok Oslo tingrett begjæringen til følge. Det fremgår av beslutningen at den – for det tilfellet at "informasjon av betydning som bevis er lagret ved bruk av EDB" – også omfatter det aktuelle datautstyret.

- (4) I beslutningen redegjør tingretten for bestemmelsen om advokaters taushetsplikt i straffeloven 1902 § 144, for bevisforbudet i straffeprosessloven § 119 og for beslagsforbudet i straffeprosessloven § 204. Deretter heter det:

"Retten forutsetter etter dette at politiet ved ransakingen ikke tar beslag i materiale som kan være omfattet av bevisforbudet, uten særskilt kjennelse fra retten. Fremgangsmåten i strpl. § 205 tredje ledd må således anvendes."

- (5) Politiet foretok ransaking og sikret ved speilkopier en betydelig mengde datamateriale i tilknytning til siktedes virksomhet som advokat. En speilkopi er en eksakt kopi av innholdet i en databærer, slik at også systemfiler og slettede eller skjulte filer følger med. Politiet velger ofte å ta speilkopi av databærere til bruk i videre søk etter relevante data istedenfor å ransake den originale databæreren. Jeg viser til Rt-2013-968 avsnitt 20 for en noe mer utfyllende beskrivelse.
- (6) Det er gitt ulike opplysninger om hvor mange filer som er sikret ved ransakingen. I lagmannsrettens påankede kjennelse er det opplyst at det samlede antallet er anslått til flere millioner, hvorav de lesbare utgjør om lag 500 000. Til sammenligning heter det i HR-2018-104-A, som gjelder det samme saksforholdet, at det er tale om "godt og vel 650 000 elektronisk lagrede filer". Materialet er overlatt Oslo tingrett for gjennomgang med tanke på eventuell frigivelse til politiet, jf. straffeprosessloven § 205 tredje ledd.
- (7) Tingretten har oppnevnt medhjelper for å gjennomgå materialet. Det er redegjort for mandatet i HR-2018-104-A avsnitt 4 og 5. I avsnitt 4 fremgår at medhjelperen er bedt om å sortere filene i fire grupper:

- "a. Informasjon som ikke er taushetsbelagt etter straffeprosessloven § 119.**
- b. Informasjon som er taushetsbelagt, og som i utgangspunktet ikke kan beslaglegges i henhold til straffeprosessloven § 204 første ledd jf § 119.**
- c. Informasjon som er taushetsbelagt, jf bokstav b ovenfor, men som likevel kan utleveres på grunnlag av samtykke fra den som har krav på taushet.**
- d. Informasjon som er taushetsbelagt, jf bokstav b ovenfor, men som likevel kan utleveres i medhold av straffeprosessloven § 204 annet ledd første punktum. Ved vurdering av utlevering på dette grunnlaget skal den sakkyndige også foreta en vurdering av informasjonens betydning som bevis for straffbart forhold som beskrevet i gjeldende siktelse, den såkalte 'relevansvurderingen', jf straffeprosessloven § 203 første ledd første punktum."**

- (8) I kjennelsen avsnitt 5 heter det videre at det i mandatets punkt 4 er gitt anvisning på at materialet omhandlet i kategori b ikke kan utleveres til politiet. Førstvoterende siterer så følgende fra samme punkt i mandatet:

"Det øvrige kan utleveres til politiet for vurdering av beslag etter straffeprosessloven § 203 jf § 205 etter at retten har avsagt kjennelse. Retten vil i den forbindelse gi nærmere anvisning på hvordan informasjonen skal utleveres til politiet. Det forutsettes at utlevering ikke kan skje før avgjørelse om utlevering er rettskraftig."

- (9) Det er lagt opp til at materialet gjennomgås i bolker. Så langt har Oslo tingrett avsagt i underkant av 20 kjennelser om frigivelse av sikret materiale.

(10) Oslo tingrett har 3. november 2017 avsagt kjennelse om utlevering til politiet av deler av beslaget. Her fremgår at tingretten har ønsket å gjennomføre søk i materialet ved hjelp av "søkeordslister", og at partene har vært enige om at metoden skulle "testes ut" på materialet fra en av siktedes mobiltelefoner. Etter en tilrettelegging og fjerning av duplikater besto materialet fra telefonen av 107 000 filer.

(11) I sin kjennelse redegjør tingretten for hvordan den har gått frem ved gjennomgangen av datamaterialet. Hovedtrekkene i prosessen er beskrevet slik:

"I likhet med andre saker om elektroniske databeslag har retten lagt opp til bruk av søkeord for å skille ut materiale som kan være taushetsbelagt, og dermed i utgangspunktet beslagsfritt. ...

Retten har på denne bakgrunn ønsket å dele opp gjennomgangen av materialet i to hoveddeler, jf. bl.a. brev av 16. mars 2017. Som beskrevet der, så retten for seg at den første utskillingen av materiale kunne skje ved hjelp av søkeord. Det materialet som ikke fikk treff ved slike søk skulle kunne utleveres til politiet for gjennomgang og vurdering av beslag. Dette ville også omfatte såkalt 'restmateriale', som ikke ville få treff. Det materialet som fikk treff, ville måtte vurderes nærmere av retten/medhjelperen. Man ville for det første måtte vurdere om dette materiale faktisk var omfattet av taushetsplikten, eller om det dreide seg om 'feiltreff'. Hvis det var omfattet, måtte det vurderes om det likevel var grunnlag for utlevering i medhold av straffeprosessloven § 204 annet ledd (medsiktet) eller på grunnlag av samtykker fra de aktuelle klientene. Det sentrale i denne sammenheng er at materiale som ikke fikk treff skulle kunne utleveres til politiet uten nærmere manuell gjennomgang. For ordens skyld understrekes at materiale som ikke er søkbart med søkeord, eksempelvis mediefiler, uansett ville måtte undersøkes manuelt."

(12) Tingretten redegjør videre for utarbeidelsen av listen over søkeord. Det ble innledningsvis utarbeidet en liste med informasjon om siktedes og Advokatfirmaet Pharos' klienter mv. Siktede fikk så tilgang til en liste på over 5 000 kontakter hentet fra hans enheter. Han ga opplysninger om personer og selskaper han mente var eller hadde vært klienter, og disse ble tatt inn i listen over søkeord. Forsvareren fikk løpende anledning til å gi innspill.

(13) Det ble først gjort søk i de 107 000 filene ved hjelp av klientlisten. Søkene ga treff på 6 600 filer, og disse ble skilt ut for nærmere undersøkelser. Også filer som ikke var søkbare ble skilt ut, slik at rundt 88 000 filer gjensto. I overkant av 1 000 av disse ble tatt ut for kontroll. Basert på gjennomgangen av kontrollmaterialet ble listen over søkeord korrigert og supplert. Tingretten beskriver resultatene og den videre prosessen på denne måten:

"Etter nye søk med revidert liste ble det gjort en ny tilsvarende stikkprøvekontroll. I denne ble det avdekket at omkring 1,6 % av filene som ikke ble identifisert under søket helt eller delvis inneholdt taushetsbelagt materiale."

(14) Deretter ble det gjennomført søk basert på listen som ble utarbeidet etter at siktede selv hadde gjort en vurdering av hvilke av hans kontakter som var klienter. Også nå omfattet søket alle de 107 000 filene. Søkene ga treff på om lag 12 500 filer, som ble tatt ut for nærmere undersøkelser. Medhjelperen gjennomførte stikkprøvekontroll av restmaterialet. Kontrollen viste at cirka 2 prosent av filene helt eller delvis inneholdt taushetsbelagt materiale. Tingretten sammenfatter resultatene slik:

"Oppsummeringsvis viser altså ovennevnte at noe beslagsfritt materiale ikke blir identifisert ved maskinelle søk på tross av omfattende søkeordslister og tilpasninger av disse."

- (15) Tingretten kom likevel til at de delene av materialet som ikke ga treff på søkene, kunne utleveres til politiet for gjennomgang og vurdering av beslag. Kjennelsen har denne slutningen:

"Speilkopi av mobiltelefon med beslagsnummer 2016_7030_1_1 utleveres til politiet for vurdering av beslag, med unntak av de filer som er eksplisitt angitt i 'Vedlegg 1 7030-1-1 Mobiltelefon – oversikt over filer unntatt fra speilkopi."

- (16) Siktete anket kjennelsen til Borgarting lagmannsrett, som 14. desember 2017 avsa kjennelse med slik slutning:

"Anken forkastes."

- (17) A har anket lagmannsrettens kjennelse til Høyesterett. Anken gjelder lovtolkningen. Han har i korte trekk gjort gjeldende at utlevering til politiet først kan skje etter at tingretten har foretatt en konkret og manuell vurdering av den enkelte filen. Tingrettens metode med elektronisk søk etter beslagsfritt materiale, for deretter å utlevere restmaterialet, oppfyller ikke lovens krav. Lagmannsretten har bygd på feil tolking av straffeprosessloven § 205 tredje ledd når den har akseptert metoden. A har lagt ned slik påstand:

"Prinsipalt: Lagmannsrettens og tingrettens kjennelser oppheves.

Subsidiært: Lagmannsrettens kjennelse oppheves."

- (18) *Påtalemyndigheten* har i korte trekk gjort gjeldende at det ikke hefter feil ved tingrettens metode for utsortering av beslagsfritt materiale, og dermed heller ikke ved lagmannsrettens lovtolking. Derimot var det feil av lagmannsretten å legge til grunn at ikke søkbare filer, som dermed ikke har vært gjenstand for søkeprosessen, også kunne utleveres til politiet. Lagmannsrettens kjennelse må oppheves på dette grunnlaget. Påtalemyndigheten har lagt ned slik påstand:

"Borgarting lagmannsretts kjennelse oppheves."

- (19) Høyesteretts ankeutvalg traff 8. februar 2018 slik beslutning:

"Ankesaken skal i sin helhet avgjøres av Høyesterett i avdeling med fem dommere, jf. domstolloven § 5 første ledd annet punktum."

- (20) *Mitt syn på saken*

- (21) Saken gjelder en videre anke over kjennelse. Høyesteretts kompetanse er da begrenset til å prøve lagmannsrettens lovtolking og saksbehandling, jf. straffeprosessloven § 388 første ledd. I saker som gjelder forholdet til Grunnloven og de inkorporerte menneskerettskonvensjonene, kan Høyesterett også prøve den konkrete anvendelsen av den aktuelle lovregelen, jf. blant annet HR-2018-104-A avsnitt 17.

- (22) Etter straffeprosessloven § 204, jf. § 119 kan det ikke tas beslag i det som klienter har "betrodd" en advokat. Rettspraksis har slått fast at materiale som er sikret ved ransaking hos advokat, må overleveres til tingretten for utsortering av beslagsfritt materiale før det

resterende kan utleveres til politiet for vurdering av beslag, se blant annet Rt-2013-968, særlig avsnitt 40. Lovtolkingsspørsmålet i saken knytter seg til metoden for utskilling av det beslagsfrie materialet. Tingretten har foretatt det som er betegnet som en *negativ* avgrensning: Ved elektronisk søk er det forsøkt avdekket hvilke deler av materialet som ikke kan beslaglegges. Restmaterialet er besluttet utlevert til politiet. Forsvarer har innvendt at politiet bare kan få tilgang til materiale som konkret og manuelt er vurdert til ikke å være beslagsfritt – en "*positiv*" avgrensning.

(23) Før jeg ser nærmere på lagmannsrettens lovtolking i denne forbindelse, finner jeg det naturlig å redegjøre nærmere for de *relevante lovbestemmelsene*. Utgangspunktet er at det etter straffeprosessloven § 203 kan tas beslag i "[t]ing som antas å ha betydning som bevis". Som jeg allerede har vært inne på, følger en begrensning i beslagsadgangen av straffeprosessloven § 204 første ledd første punktum. Her fastsettes at det ikke kan tas beslag i "dokumenter eller annet hvis innhold et vitne kan nekte å forklare seg om" etter nærmere angitte bestemmelser. Blant disse er § 119, hvor det er bestemt at retten ikke uten samtykke fra den som har krav på hemmelighold, kan ta imot forklaring fra blant annet advokater om noe som er "betrodd" dem i deres stilling. For materiale som omfattes av advokaters taushetsplikt etter § 119, gjelder et absolutt beslagsforbud, med mindre advokaten skulle være mistenkt for å være medskyldig i det straffbare forholdet, jf. § 204 andre ledd, eller klienten har gitt samtykke.

(24) Begrunnelsen for taushetsplikten er sammenfattet slik i Rt-2010-1638 avsnitt 33:

"Begrunnelsen for taushetsplikten i § 119 er at folk skal kunne søke profesjonell behandling, hjelp eller råd fra yrkesutøvere som omfattes av bestemmelsen, uten at opplysninger de i den forbindelse gir, skal komme ut eller bli gitt videre, se Rt-2006-633 med videre henvisninger. Advokaters taushetsplikt skal altså verne fortroligheten mellom klient og advokat. Dette vil bidra til at man får materielt riktige avgjørelser og er dermed en viktig rettssikkerhetsgaranti."

(25) I HR-2018-104-A avsnitt 27–31 gjør førstvoterende grundig rede for bestemmelsene om bevis- og beslagsforbud for advokatkorrespondanse, og for hvilke hensyn de hviler på. Han fremhever reglenes forankring i Grunnloven § 95 første ledd og Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 6. Jeg viser generelt til fremstillingen i kjennelsen og kommer også tilbake til hensynene under min vurdering av lagmannsrettens lovtolking.

(26) Det er påtalemyndigheten som har primærkompetansen til å beslutte beslag, og som dermed i første omgang må vurdere hva som kan og bør beslaglegges som bevis, jf. straffeprosessloven § 205 første ledd. I NUT 1969: 3 side 256 uttalte Straffeprosesslovkomiteen i denne forbindelse at politiet måtte kunne gjennomgå dokumenter for å avklare hva som burde beslaglegges, og at det i denne forbindelse ikke var "til å unngå at politiet også kan komme til å gjennomse papirer som det ikke er adgang til å beslaglegge."

(27) Høyesterett har fastslått at denne fremgangsmåten ikke kan følges ved ransaking på et advokatkontor. I Rt-2013-968 avsnitt 23 heter det:

"Det gjelder normalt en presumsjon for at 'dokumenter og tilsvarende som befinner seg på kontoret hos en frittstående privatpraktiserende advokat' er undergitt taushetsplikt og dermed beslagsforbud, jf. Rt-1996-1081. Jeg finner det ikke tvilsomt at denne presumsjonen omfatter en advokats databærere."

- (28) På bakgrunn av denne presumsjonen fant Høyesterett at den nevnte forarbeidsuttalelsen fra NUT 1969: 3 ikke kunne være avgjørende ved beslag på et advokatkontor, se avsnitt 30. Førstvoterende la i avsnitt 40 til grunn at politiet i slike tilfeller umiddelbart må overlevere beslaget til tingretten etter analogi fra straffeprosessloven § 205 tredje ledd, uten noen form for gjennomgang eller sortering på forhånd. Fremgangsmåten ble ansett nødvendig for å ivareta de beskyttelseshensynene som ligger til grunn for bevisforbudet i straffeprosessloven § 119.
- (29) Tingrettens gjennomgang av materiale som er sikret hos en advokat, er en del av en pågående ransaking, jf. Rt-2011-296 avsnitt 40. Ransakingen skjer med grunnlag i rettens ransakingsbeslutning etter straffeprosessloven § 197 første ledd. Foranlediget av forsvarers prosedyre, bemerker jeg at det ikke er nødvendig med en ny ransakingsbeslutning for hvert nytt søkeord eller hver ny "bestilling" om søk fra politiets side. Det avgjørende må i hvert fall som det helt klare utgangspunktet være om den opprinnelige ransakingsbeslutningen gir hjemmel for gjennomgangen.
- (30) Som nevnt i avsnitt 40 i 2011-avgjørelsen, er det tale om en innledende utsortering av det materialet som kan utleveres til politiet for bruk i det videre arbeidet med å fremskaffe bevis. Hvis politiet finner slike bevis i det utleverte materialet, treffer påtalemyndigheten beslutning om beslag etter straffeprosessloven § 205 første ledd. Denne beslutningen kan kreves prøvd av tingretten etter straffeprosessloven § 208. Kommer politiet til tross for tingrettens forutgående utsortering over materiale som er omfattet av advokatens taushetsplikt, kan det ikke beslaglegges. Det må umiddelbart slettes eller sendes til tingretten, se nærmere i HR-2017-111-A avsnitt 43.
- (31) Ved ransaking hos andre enn advokater er det derimot ikke nødvendig å forelegge det samlede materialet for tingretten, selv hvor det oppdages advokatkorrespondanse eller det pretenderes at slik korrespondanse finnes, se HR-2017-111-A avsnitt 41. Førstvoterende uttaler samme sted at det i slike tilfeller antakelig vil være "vel så nærliggende å se hen til de retningslinjer Høyesterett har trukket opp for håndtering av samtaler sikret ved kommunikasjonskontroll." Dette innebærer at politiet i utgangspunktet kan gjennomgå det materialet som er sikret, men at det som måtte være taushetsbelagt, umiddelbart må sorteres ut uten ytterligere undersøkelse, se Rt-2015-81 avsnitt 30 og HR-2017-111-A avsnitt 42–43.
- (32) Blant annet fordi datamateriale sikret hos en advokat i stor utstrekning er å regne som korrespondanse, vil også Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8 sette rammer for beslagsadgangen. Bestemmelsene krever lovhjemmel, jf. også Grunnloven § 113. Sikring og beslag av slikt materiale kan dessuten bare foretas i den grad dette er nødvendig i et demokratisk samfunn. Tiltaket må i det konkrete tilfellet være egnet, nødvendig og forholdsmessig. Jeg viser til HR-2018-104-A avsnitt 23 med videre henvisninger til praksis fra Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD).
- (33) På denne bakgrunn går jeg over til å vurdere *lagmannsrettens lovtolking*. I kjennelsen redegjør lagmannsretten først generelt for reglene om ransaking og beslag hos advokater, jf. straffeprosessloven §§ 203, 204, jf. 119 og 205. Redegjørelsen sammenfaller med den jeg nettopp har gitt. Så langt hefter det ingen mangler ved lagmannsrettens lovtolking.

(34) Lagmannsretten redegjør så for sitt syn på de rettslige kravene til gjennomgangen av materiale som er sikret hos en advokat. Her slår lagmannsretten fast at det ikke er noe i veien for å benytte elektronisk søkeverktøy ved sorteringen, og at det er adgang til å søke bistand hos en datakyndig medhjelper. Heller ikke dette gir uttrykk for en uriktig lovtolking, se Rt-2013-968 avsnitt 46.

(35) Deretter reiser lagmannsretten spørsmål om det er nødvendig å supplere den elektroniske sorteringen med en manuell gjennomgang fra rettens side før det sikrede materialet utleveres til politiet. På dette punktet siterer lagmannsretten følgende fra Rt-2011-296 avsnitt 38:

"Som påpekt i Jahre, Ransaking og beslag hos advokater og revisorer i økonomiske straffesaker, Festskrift til Anders Bratholm, Oslo 1990, er det behov for at retten gjennomgår det enkelte dokument for å avklare om bevisforbudet gjelder. Selv om en slik gjennomgang isolert sett er et inngrep i taushetsplikten, er det nødvendig med en konkret vurdering, og det er da mer betryggende at den foretas av retten enn at hele materialet blir gjennomgått av politiet."

(36) Om dette utsagnet uttaler lagmannsretten at det ikke sier "noe konkret om *hvordan* gjennomgåelsen skal skje". Det er jeg enig i, og det er nok dessuten slik at Høyesterett i 2011-avgjørelsen ikke hadde for øye slike store databeslag som er tema i denne saken. I dette ligger at jeg ikke kan slutte meg til forsvarers anførsel om at lagmannsretten på dette punktet har begått en lovtolkingsfeil.

(37) Lagmannsretten uttaler så følgende om hvilke krav som må oppstilles til tingrettens gjennomgang av materiale som er sikret hos en advokat:

"I mangel av særskilt regulering legger lagmannsretten til grunn at tingrettens gjennomgåelse av databeslaget styres av det alminnelige kravet til forsvarlighet i saksbehandlingen. Dette forsvarlighetskravet kommer blant annet til uttrykk i straffeprosessloven § 294, som krever at saken skal være så godt opplyst som mulig før avgjørelse treffes. Ved vurderingen av om kravet er oppfylt, må behovet for grundighet i saksopplysningen avveies blant annet mot praktiske hensyn og effektivitetshensyn, jf. Bjerke m.fl., Straffeprosessloven – kommentarutgave, side 1068, se også omtalen av de kryssende hensynene i NOU 2016: 24 kapittel 5.4."

(38) I forlengelsen av dette uttaler lagmannsretten at det ut fra de tungtveiende beskyttelseshensynene som ligger bak straffeprosessloven § 119, må stilles "strengt krav til grundighet i rettens kontroll av advokatbeslag". Etter lagmannsrettens syn kan kravene likevel ikke være så strenge at det ikke vil være mulig å gjennomføre etterforskning innenfor en akseptabel tidsramme, jf. også EMK artikkel 6 nr. 1. Lagmannsretten uttaler at det "må ... unngås at det i praksis blir umulig å sikre et forsvarlig grunnlag for å avgjøre spørsmålet om tiltale ved kriminalitet begått av advokater." Avslutningsvis i drøftelsen heter det at det avgjørende blir om tingrettens søkemethode "kan anses som forsvarlig ut fra de kryssende hensynene som er omtalt ovenfor".

(39) Etter mitt syn stiller ikke lagmannsretten her opp strenge nok krav til den gjennomgangen som tingretten må foreta for å hindre at politiet får tilgang til taushetsbelagt advokatkorrespondanse i et tilfelle som dette. Lagmannsretten legger opp til en form for hensiktsmessighetsvurdering – i stor grad basert på praktiske behov – som det ikke er rettslig grunnlag for. Dette er uttrykk for en uriktig lovtolking.

- (40) Jeg peker her først på at bestemmelsene om taushetsplikt og beslagsforbud i straffeprosessloven §§ 119 og 204 er absolutte i sin utforming, jf. uttrykkene "må ... ikke" og "kan ikke" i henholdsvis § 119 første ledd og § 204 første ledd. Ordlyden gir ikke rom for vurderinger om hva som er hensiktsmessig og praktisk.
- (41) Rettspraksis har videre oppstilt strenge krav til garantiene for at politiet ikke mottar informasjon fra et materiale som er sikret hos en advokat, og som det ikke er hjemmel for å gi politiet. I HR-2018-104-A avsnitt 24 uttaler førstvoterende følgende i tilknytning til det hjemmelskrav som følger av Grunnloven § 113, Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8:
- "For lovtolkingsspørsmålet i saken har det imidlertid betydning at hjemmelskravet ikke etterlater nevneverdig rom for å begrense rekkevidden av beslagsforbudet i straffeprosessloven § 204 første ledd, jf. § 119 første ledd utover det som er forenlig med en alminnelig språklig forståelse av lovens ordlyd. Hjemmelskravet tilsier dessuten at systemet for å avgjøre om et dokument er omfattet av beslagsforbudet eller ikke, samlet sett må gi tilstrekkelige garantier for at politiet ikke mottar informasjon fra det sikrede materialet som det etter loven ikke er hjemmel for å gi til politiet."**
- (42) Høyesterett oppstiller her et krav om at prosessen må gi "tilstrekkelige garantier" for at politiet ikke mottar informasjon som er omfattet av advokaters taushetsplikt. Dette er i tråd med EMDs praksis på området. Jeg nevner som eksempel dommen 27. september 2005 *Petri Sallinen og andre mot Finland*, hvor det i avsnitt 92 stilles vilkår om "proper legal safeguards" ved ransaking og beslag hos advokater.
- (43) I forlengelsen av dette viser jeg også til Rt-2012-608 avsnitt 41, hvor førstvoterende uttaler at det ikke er "rom for noen nyansering av taushetsplikten alt etter hvilken situasjon som foreligger".
- (44) Som jeg har vært inne på, er det tungtveiende hensyn som bærer taushetsplikten for advokater. Taushetsplikten er forankret i Grunnloven § 95 første ledd og EMK artikkel 6, jf. EMDs dom 10. mai 2007 *Modarca mot Moldova* avsnitt 87 og HR-2018-104-A avsnitt 29. Som fremhevet i avsnitt 30 i 2018-avgjørelsen, sikrer taushetsplikten fortroligheten mellom klient og advokat. Fortroligheten er sentral for at advokaten skal kunne ivareta klientens interesser. I neste omgang er vernet av tillitsforholdet også avgjørende for at advokater skal kunne fylle sin rettsstatlige rolle, ikke minst ved å bidra til en rettfærdig rettergang. Også disse hensynene tilsier at det må stilles strenge krav til tingrettens gjennomgang av materiale som er sikret hos en advokat etter ransaking.
- (45) Påtalemyndigheten har pekt på at de særlige reglene om håndtering av materiale etter ransaking hos advokat, bygger på en presumsjon om at materialet inneholder taushetsbelagte opplysninger. Med det utgangspunktet har påtalemyndigheten anført at presumsjonen ikke lenger er til stede etter at det er gjennomført et søk som i denne saken, og at man da må kunne falle tilbake på den metoden som er skissert i HR-2017-111-A.
- (46) Jeg er ikke enig i denne tilnærmingen. HR-2017-111-A gjaldt som nevnt ikke ransaking hos en advokat. Ved ransaking hos andre enn advokater vil det normalt være tilfeldig om man kommer over advokatkorrespondanse. Dette er ikke tilfellet når det sikres datamateriale hos en advokat. Selv etter gjennomførte søk må det forventes at det fortsatt er taushetsbelagte opplysninger i materialet, og kravene til rettssikkerhetsgarantier må tilpasses dette.

- (47) Riktignok vil det også ved en manuell kontroll kunne skje glipper, slik at taushetsbelagte filer eller dokumenter overses. Påtalemyndigheten har fremhevet dette poenget til støtte for sitt syn. Jeg kan for min del ikke se at dette er et argument for å slakke på kravene til rettens gjennomgang.
- (48) Gjennomgangen av sikret materiale etter ransaking hos advokat må tilfredsstillende de strenge kravene som jeg her har redegjort for. Men jeg er enig med lagmannsretten i at det også må ses hen til kravet om at skyldspørsmålet skal avgjøres innen rimelig tid, jf. EMK artikkel 6 nr. 1. Det er vanskelig å konkretisere fremgangsmåten nærmere. Som førstvoterende uttaler i HR-2017-111-A avsnitt 48, er en regulering i lov eller forskrift nærliggende. Jeg finner likevel grunn til å komme med noen mer overordnede betraktninger:
- (49) Selv om det alltid vil være en viss risiko for at ikke alt taushetsbelagt materiale er luket ut før utlevering til politiet, må dette være det klare målet. Søkemetodene må raffineres med det for øye, det må tas stikkprøver, og siktede og dennes advokat må fortløpende trekkes inn for å gjøre listene over søkeord så gode som mulig. Før det kan bli aktuelt å utlevere sikret materiale, må risikoen for at det fortsatt inneholder noe som er beslagsfritt, være lav.
- (50) Hvis først rettssikkerhetsgarantiene er på plass, ser jeg det for min del ikke som avgjørende om prosessen fullt ut er elektronisk, eller om den suppleres med en manuell gjennomgang. Jeg vil heller ikke utelukke at en form for "negativ" avgrensning som er foretatt i denne saken, i et konkret tilfelle kan være tilstrekkelig. Det avgjørende må være om det er gjort et arbeid som tilfredsstillende de strenge kravene som er oppstilt.
- (51) Lagmannsrettens kjennelse bygger på en uriktig lovtolkning og må oppheves. Fordi feilen også omfatter tingrettens avgjørelse, bør også den oppheves, og saken hjemvises til ny behandling i tingretten.
- (52) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Tingrettens og lagmannsrettens kjennelser oppheves.

- (53) Dommar **Høgetveit Berg:** Eg er i det hovudsaklege og i resultatet einig med førstvoterande.
- (54) Dommer **Falch:** Likeså.
- (55) Dommer **Bull:** Likeså.
- (56) Dommer **Tønder:** Likeså.
- (57) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Tingrettens og lagmannsrettens kjennelser oppheves.

Riktig utskrift bekreftes: